

MAGAZINE

SEPTEMBER

2012

Panda

STROPERIJCRISIS

*Georganiseerde
misdad vraagt om
een georganiseerde
aanpak – p. 08*

UNDERCOVER

*Met gevaar voor
eigen leven stroperij
aanpakken
– p. 24*

PAKKANS

*Een blik achter de
schermen bij de
Douane op Schiphol
– p. 34*

MISDAAD

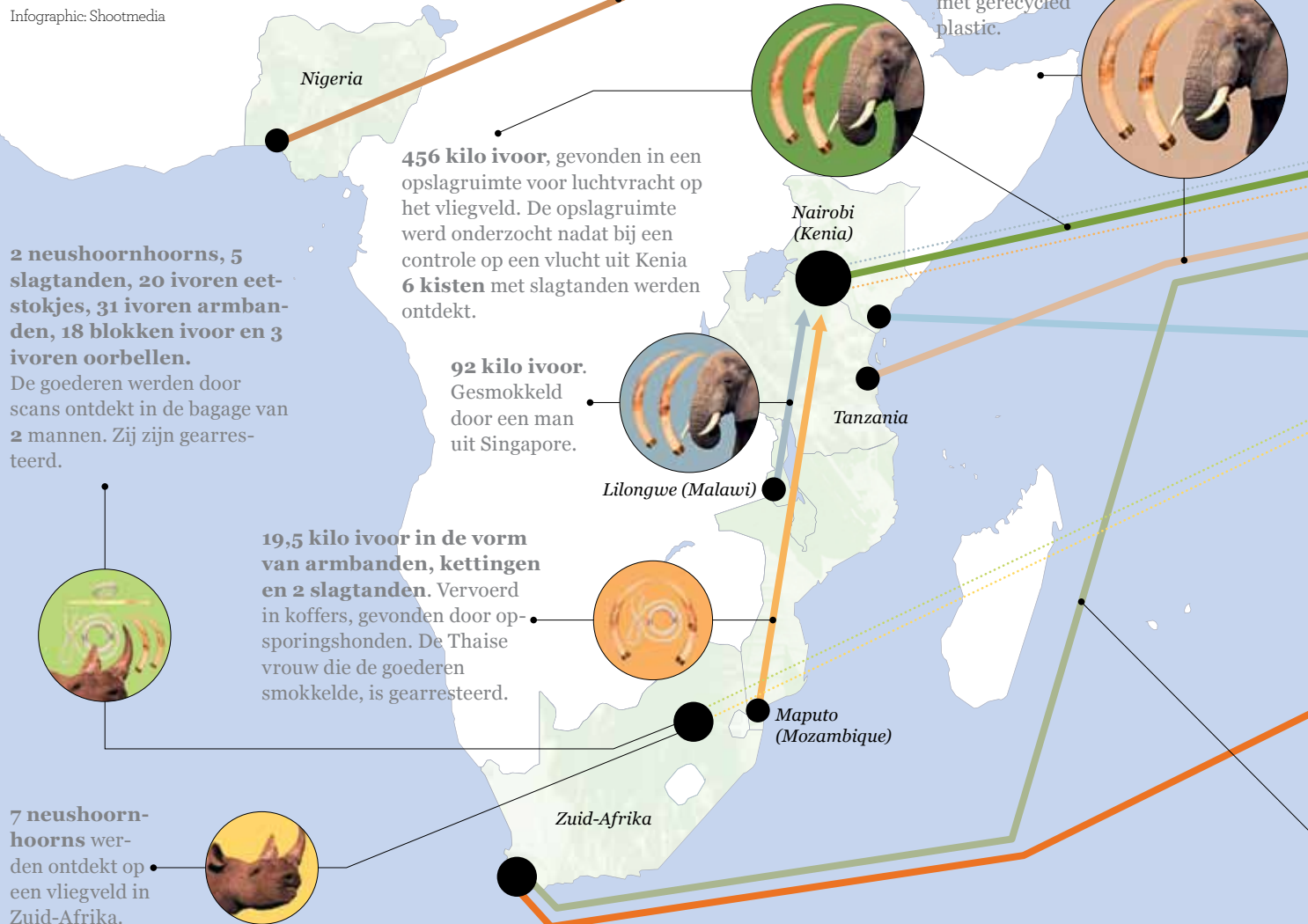
MISDAAD
Stroperij vindt voornamelijk
plaats in Afrika, terwijl de
vraag naar illegale producten uit
Azië komt.

ONDERSCHEPT

VRAAG EN AANBOD

Jaarlijks wordt een enorme hoeveelheid illegale dierlijke producten onderschept. Helaas is dit slechts het topje van de ijsberg. De onderschepte zendingen laten zien dat de vraag uit Azië komt en dat ladingen soms via meerdere tussenstations naar hun plek van bestemming worden vervoerd.

Infographic: Shootmedia

2 luipaardjongen, 1 Maleise beer (jong) en 2 makaakjongen.

De dieren waren vermoord en zaten verpakt in koffers. De smokkelaar is gearresteerd.

1.800 Bengaalse varanen. Ze waren verpakt in netten en verstopt in een open container achter kratten met fruit.

400 beschermde schildpadden.

De schildpadden zijn 10 dagen onderweg geweest voordat ze in Bangkok werden ontdekt in tassen die niet waren opgehaald. 4 schildpadden waren overleden.

85 bakken met varanen, 17 bakken met pythons, 84 bakken met slangen. 2 mensen zijn gearresteerd.

Grenspost Pokrovka (Rusland - China)

21,5 kilo botten en kraakbeens van Siberische tijgers. Vervoerd per auto, verstopt in de deur en onder het dashboard. De bestuurder is gearresteerd.

33 neushoornhoorns, 758 ivoren eetstokjes en 127 ivoren armbanden. Verpakt in een zeecontainer waar volgens de papieren plastic afval in zou zitten.

7.500 kilo schubdieren, volwassen en jong, verpakt in **309 kratten.** De kratten waren verborgen onder een lading bevroren vis.

2.033 kilo ivoor (247 slagstanden), verstopt tussen honderden dozen diepgevroren makreel.

4 dozen, elk met een huid, botten en schedel van een tijger.

492 kilo ivoor. De slagstanden zaten in kartonnen dozen en waren per stuk ingepakt in noppenfolie. De dozen lagen verstopt in een container met banden en vloermaterialen.

2 grote beo's en enkele andere vogels. Verstopt in cilinders van 10 x 20 cm, die verder opgevuld werden door druiven, peren en appels.

LAND BETROKKEN BIJ ILLEGALE HANDEL

WERKELIJK AFGELEGDE ROUTES

ROUTES VERMOEDELIJKE BESTEMMINGEN

Transporten vonden plaats van 2010 tot 2012

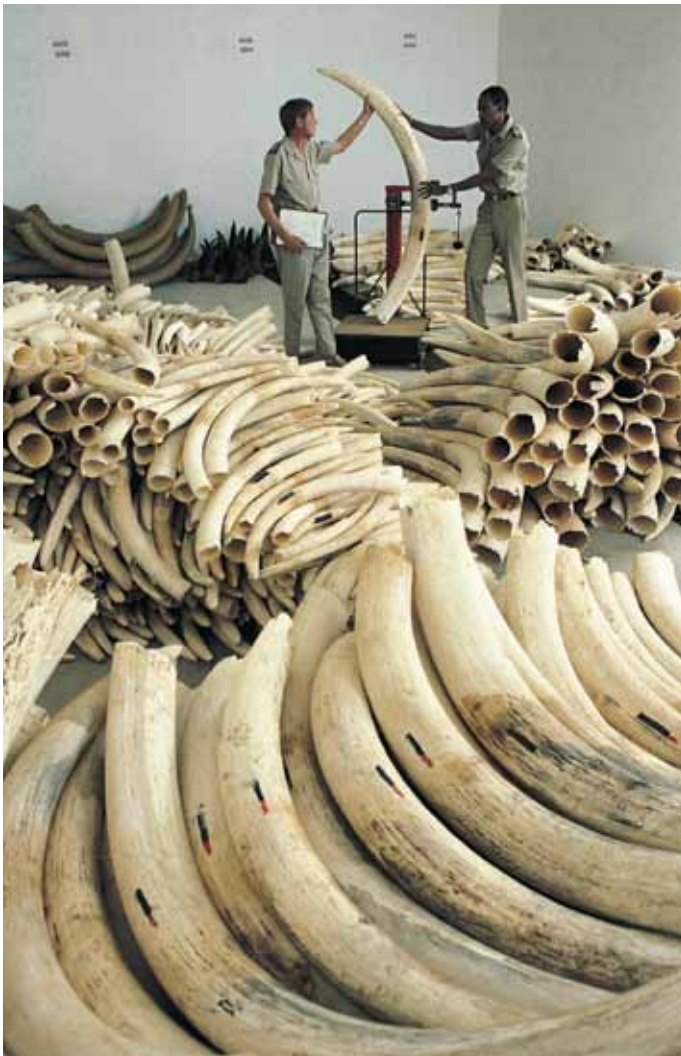
MISDAAD
*Achter grootschalige stroperij
gaat georganiseerde
misdaad schuil.*

STRIJDPLAN

HET IS CRISIS

STROPERIJ IS ALS EEN SMEULEND VUUR DAT STEEDS WEER OPLAAIT. DE HUIDIGE STROPERIJCRISIS IS DAAR EEN SCHRIJNEND VOORBEELD VAN. MAAR HET WERELD NATUUR FONDS GEEFT NIET OP. INTEGENDEEL.

Tekst: Suzanne Visser Beeld: Getty Images

Zo lang er vraag is naar ivoor, hoorn en andere dierlijke producten, is er stroperij. Dat is ontmoedigend, maar waar. Het idee dat illegale jacht en handel voor eens en altijd zijn uit te bannen, is helaas een illusie. Waar mensen zijn, is misdaad. En zo lang er gewetenloze stropers en handelaren zijn die alleen maar denken aan grof geld verdienen, zo lang heeft de natuur bescherming nodig.

Welvaart in Azië

Stroperij is en blijft een smeulend vuur. Net als het enigszins onder controle lijkt, laaien de vlammen weer huizenhoog op. Dat is de laatste jaren op dramatische wijze zichtbaar in Azië en Afrika. In korte tijd zijn de illegale jacht en handel in vooral ivoor en neushoornhoorn hier tot ongekende proporties geëxplodeerd. Alleen al in Zuid-Afrika zijn in de eerste helft van dit jaar 1 tot 2 neushoorns per dag gestroopt! Reden voor de enorme stijging is het toenemende welvaartsniveau in Azië. Steeds meer Aziaten kunnen zich de aanschaf van luxe producten veroorloven. Ivoren beeldjes en medicijnen met tijger en hoorn: ze worden steeds vaker gekocht, om cadeau te doen of om zelf mee te pronken.

Hoge winsten, lage risico's

Achter de explosieve toename van stroperij gaat een wereld van georganiseerde misdaad schuil. Machtige criminele syndicaten spelen in op de groeiende Aziatische vraag naar producten van bedreigde dieren. Deze criminelen zijn alleen maar uit op hoge winsten tegen lage risico's. Want de kans om gepakt te worden en lang achter de tralies te verdwijnen, is klein. Aan ultramoderne wapens hebben stropersnetwerken geen gebrek en de beschikbaarheid van actuele informatie via internet maakt hun tijdslijnen extreem kort. Zó is er nog niets aan de hand en zó duikt er in een nationaal park een tot op de tanden bewapende bende op die hele populaties afslacht. Omdat stropers vaak beter bewapend zijn dan parkrangers, komen er bij de strijd tegen stroperij regelmatig rangers om het leven. Zoals vorig jaar in Nki Nationaal Park (Kameroen). Een ranger werd door stropers beschoten en gemar-

teld. Zijn schedel werd ingeslagen, waarna hij aan een boom werd vastgebonden en overleed.

Geen tijd te verliezen

Voor olifanten, neushoorns en tijgers worden gestroopt. Het tragische is dat dit (soms ernstig) bedreigde soorten zijn, met populaties waarin natuurbeschermers al jaren investeren. Er hoeft maar één gewapende bende op pad te gaan om het werk van jaren teniet te doen. Dat lot trof dit voorjaar bijvoorbeeld de olifantenpopulatie in Bouba N'Djida National Park in Kameroen. In korte tijd werden daar 400 tot misschien wel 600 van de in totaal 1.000 olifanten gestroopt.

In de strijd tegen stroperij is dus geen tijd te verliezen. Er zijn nog maar zo'n 3.200 tijgers in het wild. Jaarlijks vallen minimaal 12.000 olifanten ten prooi aan stropers. En de neushoornstroperij groeit explosief: alleen al in Zuid-Afrika met 3.000 (!) procent in 5 jaar tijd. Overigens zijn niet alleen grote dieren het slachtoffer van op winst beluste criminelen. Er bestaat ook een levendige illegale handel in (producten van) papegaaien, reptielen en vlinders.

Intensieve opsporing

Het Wereld Natuur Fonds wil het vuur temperen en deze golf van stroperij zo snel mogelijk de kop indrukken. Maar op een crisis van de huidige omvang zijn de bestaande antistroperij-programma's van geen enkele overheid of natuurbeschermingsorganisatie in Afrika en Azië berekend. Daarom gaat het WNF de

IVOREN BEELDJES, MEDICIJNEN MET TIJGER EN HOORN: STEEDS MEER AZIATEN KUNNEN ZICH DE AANSCHAF VEROORLOVEN EN KOPEN ZE OM CADEAU TE DOEN OF OM ZELF MEE TE PRONKEN

strijd tegen stroperij en de illegale handel in *wildlife* de komende jaren intensiveren. Om dieren een veilige leefomgeving te bieden, werft het WNF extra rangers, voorziet het antistroperij-patrouilles van GPS-systemen en satelliettelefoons en worden onbemande vliegtuigjes ingezet om stropers in moeilijk toegankelijke gebieden op te sporen.

Daarnaast wordt een offensief gestart richting overheden, organisaties en de publieke opinie. Het doel is dat stroperij wordt gezien én behandeld als een ernstig misdrijf. In het bijzonder in die gebieden en landen die in de illegale handel een sleutelrol spelen: Centraal-Afrika, Thailand, China en Vietnam.

Verder stuurt het WNF aan op intensievere opsporing van en hogere straffen voor criminelen die zich verrijken met het stropen en illegaal handelen in bedreigde dieren. Met de lancering van de CITES-scorekaart zet het WNF landen die het CITES-akkoord slecht naleven onder druk en wijst ze op hun verantwoordelijkheid om illegale handel te stoppen. Dat betekent: stropers en hande-

laren oppakken én vervolgen, want dat gebeurt lang niet altijd. Tenslotte zet het WNF in op sluiting van illegale markten in Kinshasa en Bangkok, het inzamelen van handtekeningen voor een wettelijk verbod op ivoorhandel in Thailand en het aanpakken van Chinese webwinkels in illegale producten.

Vraag aanpakken

Goede voorlichting kan eraan bijdragen dat mensen over de hele wereld overtuigd raken van de onaanvaardbaarheid van illegale jacht op bedreigde diersoorten. De geschiedenis heeft aangetoond dat gedragsverandering mogelijk is: vonden we slavernij ooit de gewoonste zaak van de wereld, nu vinden we het volstrekt verwerpelijk. Ook roken is een goed voorbeeld. Dat er 10 jaar geleden overal gerookt werd op de werkvloer is nu niet meer voor te stellen.

Zo'n omwenteling in het denken moet er ook komen als het gaat om stroperij. In veel landen worden delen van wilde dieren en planten nog altijd gebruikt voor uiteenlopende toepassingen:

van traditionele medicijnen tot statusvoorwerpen, kleding en voedsel. Het gebruik van dierlijke producten zit verweven in de cultuur en eeuwenoude tradities. Het is zaak om de vraag – mét respect voor de cultuur – aan te pakken. Door

lokale gezaghebbende sleutelfiguren keer op keer te laten uitleggen waarom stroperij onaanvaardbaar is, verandert de beeldvorming bij het grote publiek en vermindert op termijn de vraag naar deze producten. In China bijvoorbeeld worden succesvolle zakenmannen op een voetstuk geplaatst. Als zij zich distantiëren van onder andere tijgerwijn, producten met ivoor en medicijnen van neushoornhoorn, kunnen zij fungeren als voorbeeld voor de rest van de bevolking.

Doorbreken

Zo lang wilde dieren economische waarde hebben, zullen er stropers zijn die op ze azen. Tenminste, zo lang stropen gelijk staat aan hoge winsten en lage risico's. Aan het Wereld Natuur Fonds dus de uitdaging om dat te doorbreken. Hoe kleiner de vraag, hoe lager de winsten. Hoe groter de pakkans, hoe hoger het risico. Alleen als deze misdaad niet meer loont, haken stropers en handelaren af.

CITES

CITES (*Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora*) is een internationale overeenkomst tussen regeringen waarin afspraken zijn gemaakt over de internationale handel in bedreigde soorten. Doel: wilde dieren en planten voor uitsterven behoeden. Van de 194 landen wereldwijd hebben er 175 het CITES-verdrag ondertekend.

MISDAAD

De Afrikaanse neushoorn wordt in hoog tempo uitgemoord. WWF'er Jacques Flamand probeert het dier voor uitsterven te behoeden.

OOGGETUIGE

DOOD VOOR NIKS

Jarenlang hadden neushoorns een veilig onderkomen in Zuid-Afrika. Tot de vraag naar hoorn en daarmee stroperij ineens toenam. Jacques Flamand, leider van het zwarteneushoornproject van WWF-Zuid-Afrika, vertelt over de toenemende vraag en brute stropersnetwerken.

Jacques Flamand kijkt soms met weemoed terug naar 10 jaar geleden.

Toen was in Zuid-Afrika het stropen van neushoorns – dat in de jaren '80 een hoogtepunt bereikte – vrijwel opgelost en werden jaarlijks 'slechts' 10 tot 20 neushoorns gedood. Vanaf 2007 is dat cijfer geëxplodeerd. Vorig jaar werden er 448 neushoorns vermoord om hun hoorn. Een tragisch record dat in 2012 waarschijnlijk opnieuw wordt verbroken, met maar liefst 262 gestroopte neushoorns in de eerste 6 maanden. Jacques Flamand: "In veel Aziatische landen worden geneeskrachtige eigenschappen toegekend aan de hoorn. In China is neushoorn al jaren een bestanddeel van traditionele medicijnen en in Vietnam gaat nu een gerucht dat de hoorn helpt tegen kanker."

Bijna alle hoorn die wordt gestroopt, komt via illegale handel in Azië terecht. De verkoop is daar verboden. Desondanks groeit de markt voor hoorn enorm, vooral omdat de middenklasse steeds welvarender wordt. "Aziaten geven de voorkeur aan hoorn van de Aziatische neushoorn, omdat deze als sterker wordt gezien. De neushoorns in Azië hebben daar enorm onder geleden. De Javaanse neushoorn is onlangs in Vietnam bijna zeker uitgeroeid en leeft nu nog maar in één gebied op West-Java. Ook de Sumatraanse neushoorn loopt op zijn laatste benen. De meeste neushoorns zijn momenteel in Afrika te vinden en dus trekken bendes massaal Afrikaanse parken in, in opdracht van de Aziaten." Het WNF en de Zuid-Afrikaanse regering proberen de Vietnamese en Chinese overheid te bewegen strenger op te treden tegen illegale handel. "Als de regeringen dat niet doen, is er binnen een aantal jaar wereldwijd geen neushoorn meer te vinden."

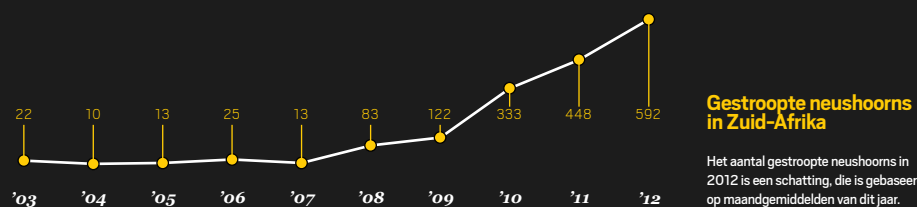

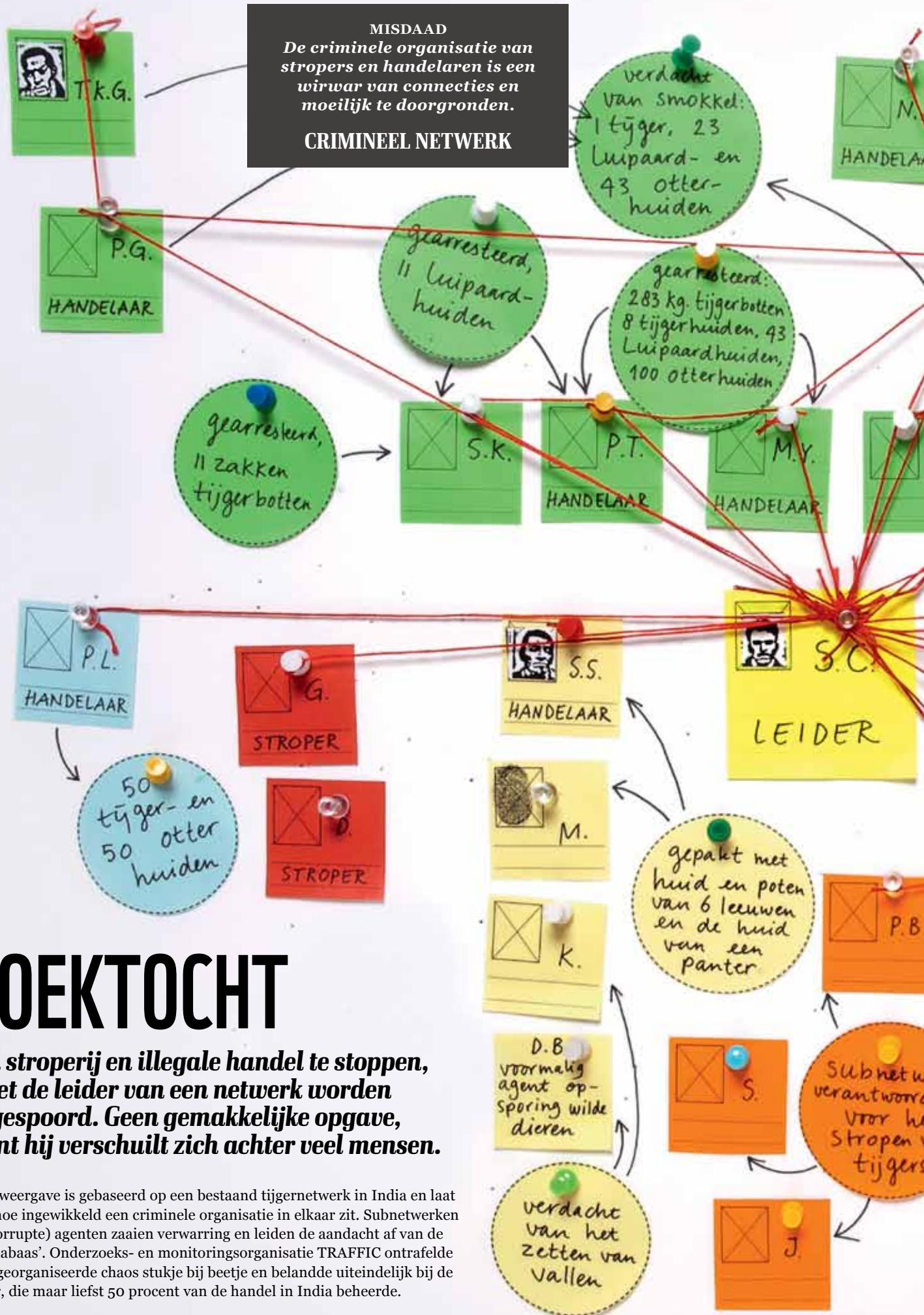
Stroperij is big business. Een kilo hoorn doet qua prijs niet onder voor een kilo cocaïne.

En handel in hoorn vindt op net zo professionele schaal plaats als drugshandel. Netwerken zijn goed georganiseerd en stropers gaan zwaarbewapend op pad. Flamand: "Ook worden helikopters gebruikt, waardoor neushoorns niet alleen vanaf de grond, maar ook vanuit de lucht worden neergeschoten." Vroeger werden neushoorns afgeschoten met geweren of pijlen, nu gebruikt men ook verdoovingsgeweren. "Dat betekent dat er dierenartsen bij betrokken zijn. Dat is niet alleen illegaal, maar ook onethisch. Zo'n verdoovingsgeweer is vrijwel geluidloos, dus de stroper heeft minder kans om te worden betrapt."

Wil de neushoorn het in de toekomst redden, dan moet er actie worden ondernomen.

Met het Black Rhino Range Expansion Project zorgt WWF-Zuid-Afrika voor grotere, aaneengesloten leefgebieden. Flamand haalt landeigenaren over om omheiningen rond hun terrein weg te halen. Dat vraagt veel overredingskunst, een kwaliteit die hij ook inzet om de vraag naar dierlijke producten te reduceren. Flamand: "Ik denk dat het cruciaal is dat we als WWF-Zuid-Afrika geslaagde ondernemers aan ons binden die tegen stroperij zijn. Zij kunnen een voorbeeld zijn voor de rest van de bevolking en helpen de situatie te beïnvloeden. En ik hoop dat de Aziaten wakker worden en ontdekken dat neushoornpoeder niet werkzaam is. Hoorn bestaat uit hetzelfde materiaal als nagels en heeft gewoon geen geneeskrachtige werking." De aanblik van een gestroopte neushoorn geeft Flamand een machteloos gevoel. "Als de hoorn een medisch effect zou hebben, zou ik het nog enigszins kunnen begrijpen. Maar die neushoorns gaan echt voor niks dood."

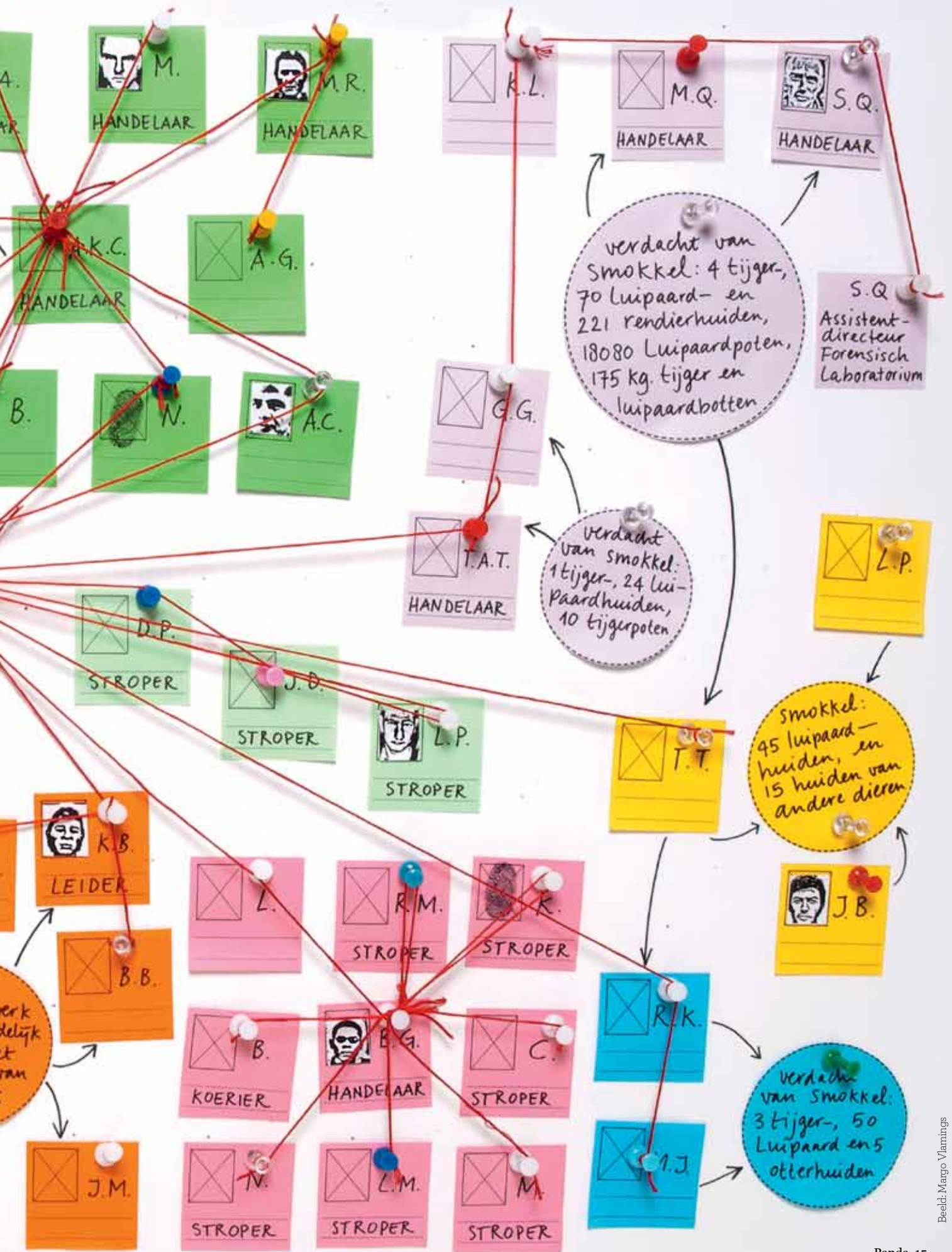

ZOEKTOCHT

Om stroperij en illegale handel te stoppen, moet de leider van een netwerk worden opgespoord. Geen gemakkelijke opgave, want hij verschuilt zich achter veel mensen.

Deze weergave is gebaseerd op een bestaand tijgernetwerk in India en laat zien hoe ingewikkeld een criminele organisatie in elkaar zit. Subnetwerken en (corrupte) agenten zaaien verwarring en leiden de aandacht af van de 'maffiabaas'. Onderzoeks- en monitoringsorganisatie TRAFFIC ontrafelde deze georganiseerde chaos stukje bij beetje en belandde uiteindelijk bij de leider, die maar liefst 50 procent van de handel in India beheerde.

MISDAAD
*Diefstal, verkrachting, moord:
de lieve vrede is zo nu en dan ver te
zoeken in het dierenrijk.*

LINE-UP

VERDACHT

***In de natuur gaat het er
soms ruig aan toe. Een
line-up van vijf boefjes.***

Tekst: Geert-Jan Roebbers,

Beeld: kea: Shutterstock, overig: Life on White

WIE: leeuw

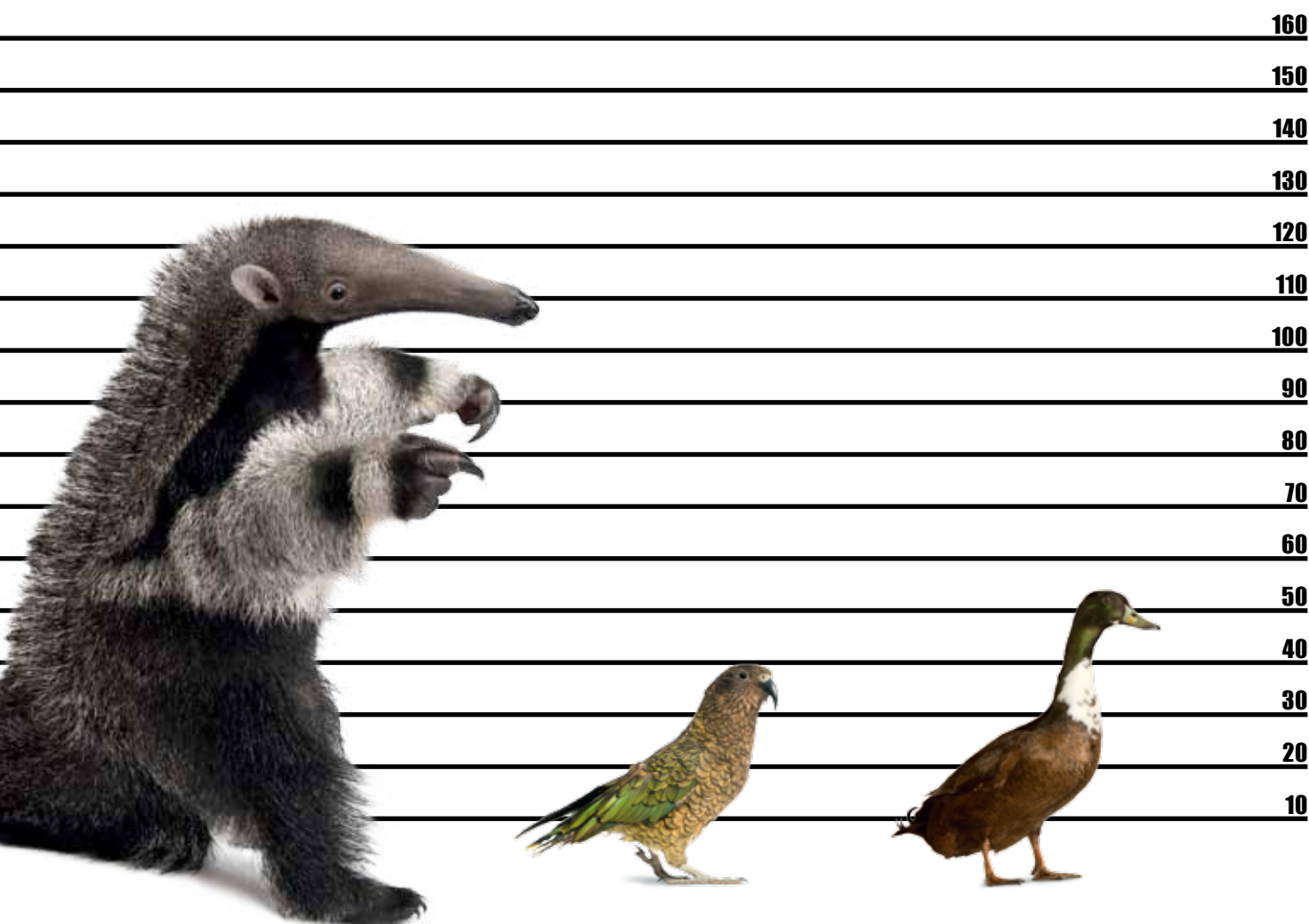
VERDACHT VAN: kindermoord

DELICT: Een leeuwenkoning heeft het rijk alleen, tot hij van zijn troon gestoten wordt. Zo'n staatsgreep wordt stevast gevolgd door geweld: de nieuweling doodt voor de zekerheid het nageslacht van de oude koning. De leeuwinnen rouwen kort. Zodra ze niet meer zogen, worden ze weer krols en vergeten ze dat de nieuwe koning hun kinderen heeft vermoord.

WIE: gifkikker

VERDACHT VAN: bezit van gevaarlijke stoffen

DELICT: Deze gifkikker uit Colombia heeft in zijn huid voldoende gif om bijna 1.000 mensen om te brengen. Gelukkig gebruiken deze gekleurde reptielen hun chemische wapens alleen om mogelijke belagers af te schrikken.

WIE: reuzenmierener

VERDACHT VAN: huisvredebreuk

DELICT: Om aan voedsel te komen, verschaft de reuzenmierener zich met grof geweld toegang tot de gangenstelsels van mierenhopen. Zijn voorklauwen gebruikt hij als breekijzer, waarna hij vervolgens de buit tot meer dan een halve meter ver weet op te hengelen met zijn kleeftong.

WIE: kea

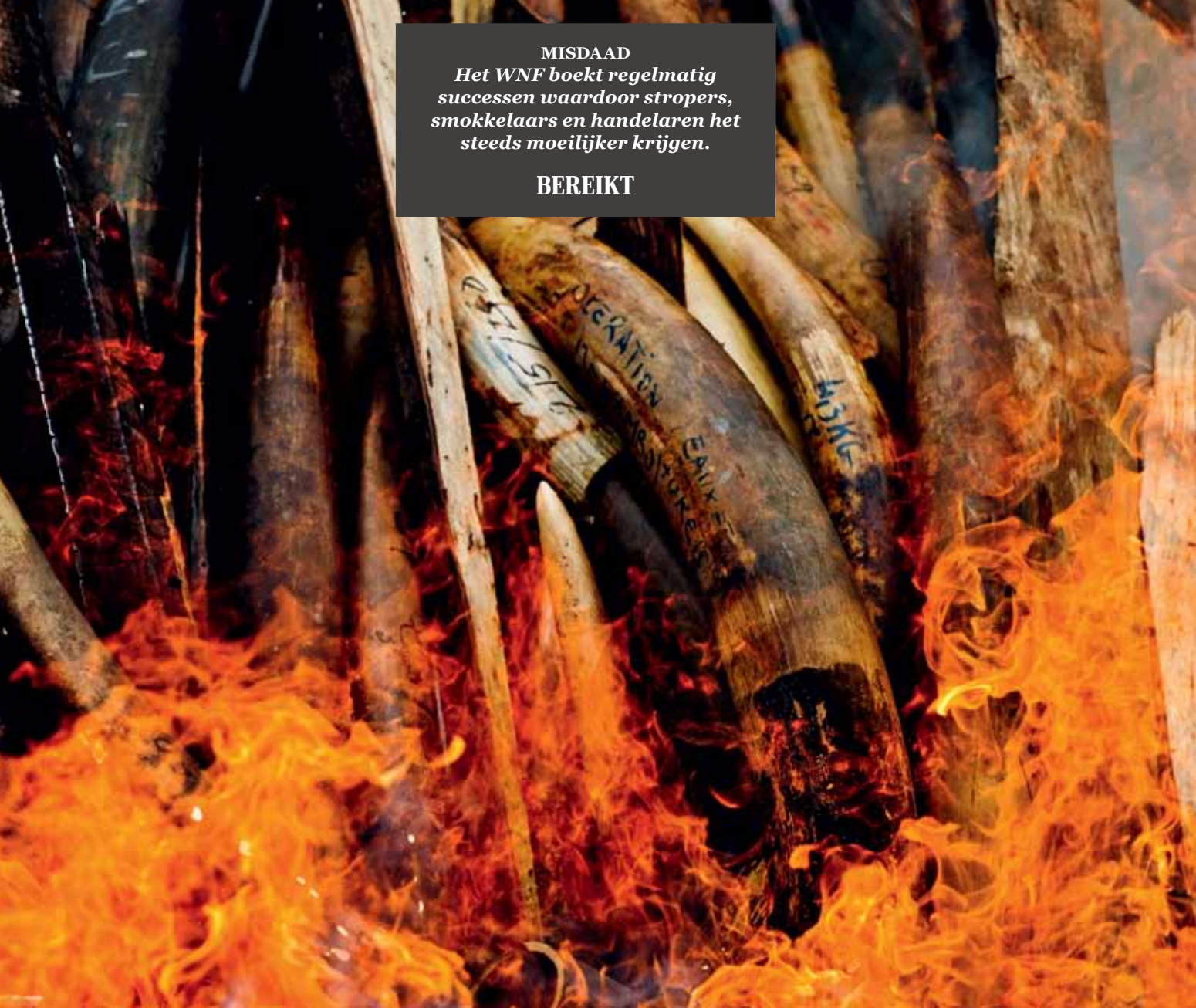
VERDACHT VAN: vandalisme

DELICT: De kea is een van de nieuwsgierigste papegaaien en bovendien hondsbrutaal. In zijn thuisland Nieuw-Zeeland maakt hij zich met zijn onderzoeksdrijf niet erg geliefd. Hij heeft de gewoonte om met zijn puntige bovensnavel alles wat vast zit los te peuteren. Een berghut die niet kea-proof is, wordt binnen de kortste keren overhoop gehaald. Ook rubber heeft een grote aantrekkingskracht, waardoor vooral ruitenwissers, sierstrips en afdichting van autoruiten het vaak moeten ontgelden.

WIE: eend

VERDACHT VAN: verkrachting

DELICT: Veel mannelijke vogels hebben (net als vrouwtjes) een gaatje als geslachtsorgaan. Voor de bevruchting moeten de 2 gaatjes exact op elkaar zitten. Een precies klusje, waardoor paring alleen plaatsvindt met volledige instemming en medewerking van het vrouwtje. Eenden vormen hierop een uitzondering. Omdat mannetjeseenden wel een extern paarorgaan hebben, is precisie en medewerking niet nodig. Gevolg: bij een overschot aan woerden worden vrouwtjes soms tot paring gedwongen.

MISDAAD

*Het WNF boekt regelmatig
successen waardoor stropers,
smokkelaars en handelaren het
steeds moeilijker krijgen.*

BEREIKT

RAKE KLAPPEN

***Niet moedeloos worden,
maar met kracht vechten
tegen stroperij, smokkel
en illegale handel. Dat
kan én doet het Wereld
Natuur Fonds, mede
dankzij uw steun.
Drie successen.***

Tekst: Suzanne Heuts

GABON:

SYMBOLISCHE VERBRANDING

Elk jaar worden naar schatting zo'n 12.000 olifanten omgebracht in Afrika. En dat alleen voor hun ivoren slagantanden. Het West-Afrikaanse land Gabon maakt zich samen met onder andere het Wereld Natuur Fonds sterk tegen de stropers. Dat liet het land zien door eind juni de complete voorraad in beslag genomen ivoor te verbranden, zodat het niet op de zwarte markt terecht kan

komen. De brandstapel bestond uit 1.293 slagantanden en 17.730 stuks bewerkt materiaal: in totaal 4.825 kilo ivoor. Het WNF en TRAFFIC waren nauw betrokken bij de voorbereidingen van de verbranding. Op verzoek van de regering van Gabon hielpen zij bij het inventariseren van de voorraad en het administreren van de oorsprong van de slagantanden. Elk stuk ivoor werd geregistreerd en gevolgd, van inbeslagname tot verbranding. Dankzij deze goede documentatie kon voorkomen worden dat delen van de ivoorvoorraad 'zomaar' verdwenen en in het illegale circuit terechtkwamen.

Beeld: voor: James Morgan/WWF, speurhond: TRAFFIC India, vliegtuig: WWF

CHINA: SPEURHONDEN TRAINEN

De wereldwijde handel in beschermde dieren vormt sinds een paar jaar een van de lucratiefste illegale markten. Douanebeambten in Chinese havens stuiten steeds vaker op illegale producten van wilde dieren. In wereldhaven Hongkong werd in november 2011 bijvoorbeeld een container uit Zuid-Afrika aangetroffen met 33 hoorns van neushoorn, 758 ivoeren eetstokjes en

127 ivoeren armbanden, ter waarde van ongeveer 1,7 miljoen euro. De containers die worden ontdekt, zijn nog maar het topje van de ijsberg. Douanes kunnen onmogelijk alle transporten bekijken en onderzoeken dus steekproefsgewijs. Criminelen nemen het risico en gokken er vaak op dat hun transport niet wordt gecontroleerd. Onderzoeks- en monitoringsbureau TRAFFIC werd in 1973 mede door het WNF opgericht en onderzoekt illegale handel in planten en dieren. Om gesmokkelde wildproducten

beter te kunnen opsporen, organiseerde TRAFFIC onlangs samen met de Chinese douanediens een kennisuitwisselingsprogramma met India over speurhonden. In India werken wildbeschermingsdiensten in verschillende deelstaten sinds 2008 met speurhonden. Met veel succes worden inmiddels 7 honden en 14 begeleiders ingezet bij het opsporen van berengal en onderdelen van tijgers en luipaarden. De inzet van speurhonden heeft ook een afschrikwekkend effect op stropers.

ZUID-AFRIKA: BESCHERMING VANUIT DE LUCHT

In 2011 werden in Zuid-Afrika 448 neushoorns gedood door stropers, meer dan ooit tevoren. Met giften van de 'Stop de stropers'-actie (2011) heeft het Wereld Natuur Fonds een vliegtuigje kunnen kopen waarmee patrouillevluchten boven het Hluhluwe-Umfolozi Park (KwazuluNatal) worden uitgevoerd. Het vliegtuig wordt ingezet bij patrouilles langs de randen van het park om illegale activiteiten op te sporen en criminelen ervan te weerhouden het park te betreden. Delen van het park die ontoegankelijk zijn voor auto's – de plekken waar stropers vaak opereren – kunnen nu gemakkelijker gemonitord worden. Harde cijfers zijn er op dit moment nog niet, maar de antistropen-eenheden hebben de stellige indruk dat er minder wordt gestroopt.

GEEF STROPEREN GEEN KANS!

Dit kan het WNF doen met uw gift:

- € 225,- Velduitrusting ranger
- € 600,- Aankoop speurhond
- € 1.000,- Training speurhond
- € 3.000,- Lesmateriaal voor workshops om de handhaving van wetten te verbeteren

Geef stropers geen kans en steun het Wereld Natuur Fonds.

Kijk voor meer informatie op internet.

► WWW.WNF.NL/WILDLIFECRIME

MISDAAD
*Niet verboden, wel misdadig:
miljoenen haaien worden jaarlijks
van hun vinnen ontdaan.*

HANDELSWAAR

Vin zonder haai

Meer dan 180 haaiensoorten worden met uitsterven bedreigd. Dat neemt niet weg dat haaienvinnensoep in veel Aziatische landen nog steeds als een delicatessen wordt beschouwd. Jaarlijks worden zo'n 73 miljoen haaien gedood voor consumptie; vissers snijden de vin van de haai, waarna het dier teruggegooid wordt in zee en sterft.

Hoewel de vangst van haaien niet verboden is, vindt het Wereld Natuur Fonds dit wel misdadig. Bedreigde diersoorten zouden nooit gevangen of gedood mogen worden. Het WNF stuurt daarom al jaren op een verbod van haaienvangst en zal dat blijven doen, totdat de vangst is verboden.

Nieuwe filmpjes Nieuw op de site van de WNF-Bamboeclub: 6 animatiefilmpjes en 8 voorleesverhalen over PipaPanda en haar wilde dieren vriendjes.

► WWW.BAMBOECLUB.NL/TV

Missie: Welcome Back

Zwarte ooievaar, zeearend, bever, otter, steur, wolf, eland, lynx: ooit leefden deze diersoorten veelvuldig in Nederland. De zwarte ooievaar en de zeearend zijn inmiddels weer in ons land gesignaleerd. Andere dieren hebben wat meer hulp nodig bij hun terugkeer. Met de nieuwe missie 'Welcome Back' betreft WNF-LifeGuard jongeren bij deze terugkomst en krijgen ze informatie over het uitzetten van dieren in hun natuurlijke omgeving. Kers op de taart: een WNF-LifeGuard mag meehelpen met het uitzetten van een otter!

► LIFEGUARD.WNF.NL

Duurzame tonijn

Doorbraak in de tonijnvisserij! De Federale Staten van Micronesia, Kiribati, de Marshalleilanden, Nauru, Palau, Papoea-Nieuw-Guinea, de Salomonseilanden en Tuvalu hebben gezamenlijke afspraken gemaakt om de tonijnvisserij te verduurzamen. Zo worden er onafhankelijke waarnemers aangesteld die de (bij)vangst controleren. Het gebruik van netten wordt verboden om de bijvangst van walvishaaien te voorkomen. En vissers hebben MSC-certificering aangevraagd voor visserij op skipjacktonijn.

DE SCHADE VAN ILLEGALE ONTBOSsing

Tim Boekhout van Solinge is criminoloog bij de Universiteit Utrecht en houdt zich bezig met ecologische criminaliteit. Hij doet onderzoek naar illegale ontbossing en de gevolgen hiervan.

Vindt illegale ontbossing op grote schaal plaats?

"Op heel grote schaal! Volgens schattingen wordt er jaarlijks 100 miljoen kuub hout illegaal gekapt. Als je al die stammen achter elkaar legt, kun je 10 keer de aarde rond. Er wordt enorm veel geld verdiend met illegale ontbossing."

Waar wordt het meest gekapt?

"Illegale houtkap vindt over het algemeen vooral plaats in de tropen, zoals de Amazone. Brazilië

bijvoorbeeld is de grootste leverancier van rundvlees en de veeteelt is verantwoordelijk voor 70 procent van de ontbossing daar. Ook wordt er veel bos gekapt voor de sojateelt. Ik doe nu in de Amazone onderzoek naar de gevolgen van illegale ontbossing voor de bewoners en de natuur. Over het algemeen zijn de mensen die komen kappen geen bewoners van de Amazone. De lokale bevolking wil haar leefgebied beschermen, waardoor er conflicten ontstaan. Regelmatig met dodelijke afloop. De bewoners hebben ook last van vervuiling. Bestrijdingsmiddelen die bij de sojateelt worden gebruikt, komen bijvoorbeeld in rivieren terecht. De Amazonebewoners gebruiken dit water onder meer als drinkwater, maar dat is nu niet meer veilig."

Wat wil je met je onderzoek bereiken?

"Ik wil dat illegale ontbossing hoger op de agenda komt te staan en ik hoop de ogen van beleidsmakers te openen. Ontbossing is heel schadelijk: er zijn criminele netwerken bij

betrokken, er vindt veel geweld plaats. Verder draagt tropische houtkap in sterke mate bij aan het uitsterven van soorten. Met het verdwijnen daarvan gaan bijvoorbeeld ook potentiële medicijnen verloren. En dan hebben we het nog niet eens over de verhoogde CO₂-uitstoot die met ontbossing gepaard gaat. Kortom: de gevolgen voor mens en dier zijn veel ernstiger dan velen vermoeden."

MISDAAD

De strijd tegen stroperij en illegale handel is zwaar. Gelukkig zijn er helden in het veld die dit gevaarlijke werk op zich nemen.

SPEURWERK

**BEHANDELDE IN 6 JAAR 50 ZAKEN, WAAR-
BIJ HIJ IN ONGEVEER 20 GEVALLEN DE
LEIDER OF IEMAND DICHT BIJ DE LEIDER
VAN EEN NETWERK ARRESTEERDE**

WIE: Mr. X

WAT: vooraanstaand lid van de antistroperijeenheid

WAAR: India

WERKZAAMHEDEN: Mr. X verricht zowel in het veld als achter de schermen belangrijk werk. Hij onderzoekt mogelijke handelsnetwerken, doet zich voor als koper van illegale dierproducten om zo criminelen in de kraag te vatten, arresteert criminelen en neemt illegale producten in beslag. Mr. X overtuigt stropers om te stoppen met stroperij en informant voor hem te worden. Ook bereidt hij rechtszaken tegen stropers en handelaren voor: hij levert bewijsmateriaal, overlegt met ooggetuigen en assisteert de rechtbank.

WAPENFEITEN: Het lukte X om enkele bazen van criminele netwerken te achterhalen en arresteren. In 6 jaar tijd werkte hij aan ongeveer 50 zaken. In zo'n 20 zaken kon hij een leider of iemand dicht bij de leider van een netwerk arresteren.

GEVAAR: Het motto van Mr. X: analyseer zwakke plekken in het criminele netwerk en zet de vallen zo dat criminelen gepakt kunnen worden, terwijl jij en je mensen zo min mogelijk gevaar lopen. Dat neemt niet weg dat er altijd gevaar dreigt. Tijdens een actie in een tijgerreservaat werden X en zijn 9 collega's aangevallen door 40 tot 50 criminelen met zwaarden en speren. Dankzij een schot in de lucht met het dienstgeweer van X, haakten de criminelen af en raakte er niemand gewond.

TROTS OP: Mr. X ontdekte – eerder dan de politie – dat de mafia betrokken was bij illegale handel van dierlijke producten.

UNDERCOVER

Onderhandelen, gegevens doorspelen, infiltreren, arresteren. De werkzaamheden van mensen die met of voor het Wereld Natuur Fonds werken tegen stroperij en illegale handel zijn niet ongevaarlijk. Het verhaal van twee helden die hun nek uitsteken.

Beeld: Frank Ruiter, m.m.v. Dutcheasting

MEDEVERANTWOORDELIJK VOOR DE ARRESTATIES VAN RUIM 300 STROPERSEN HANDELAREN ÉN DE ONTMANTELING VAN 5 ILLEGALE HANDELSNETWERKEN

WIE: Mr. Y

WAT: monitort illegale handel

WAAR: Nepal

WERKZAAMHEDEN: Mr. Y fungeert als belangrijke schakel tussen plaatselijke informanten en de politie. Hij heeft lokale anti-stroperijunits opgezet en steunt en mobiliseert de mensen binnen de units. De informanten zijn de ogen en oren van Y en geven belangrijke informatie door. Y – die niet bevoegd is om arrestaties te verrichten – geeft deze informatie weer door aan de politie.

Daarnaast werkt hij nauw samen met diverse overheidsinstanties en probeert hij zo stroperij en illegale handel van ‘bovenaf’ te stoppen. Ook onderhoudt Mr. Y contacten met overheden en handhavingsautoriteiten in China en India.

WAPENFEITEN: Medeverantwoordelijk voor de arrestaties van ruim 300 stropers en handelaren in Nepal. Daarnaast werden de afgelopen jaren 5 illegale handelsnetwerken en talloze stropersnetwerken ontmanteld. Na jaren lobbyen staan stroperij en illegale handel in Nepal inmiddels ook hoog op de politieke agenda. Met China is een samenwerkingsovereenkomst getekend, waarin beide landen verklaren de biodiversiteit te beschermen en te strijden tegen illegale handel in planten en dieren.

GEVAAR: Nepal is een klein land waar maar weinig organisaties zich bezighouden met het uitbannen van stroperij en illegale handel. Hoewel iedereen zo veel mogelijk buiten de spotlights blijft, is het voor criminelen niet moeilijk te achterhalen door wie ze worden tegengewerkt. Mr. Y is daarom altijd op zijn hoede.

TROTS OP: In 2011 werd in Nepal geen enkele neushoorn gestroopt, voor het eerst sinds ruim 20 jaar!

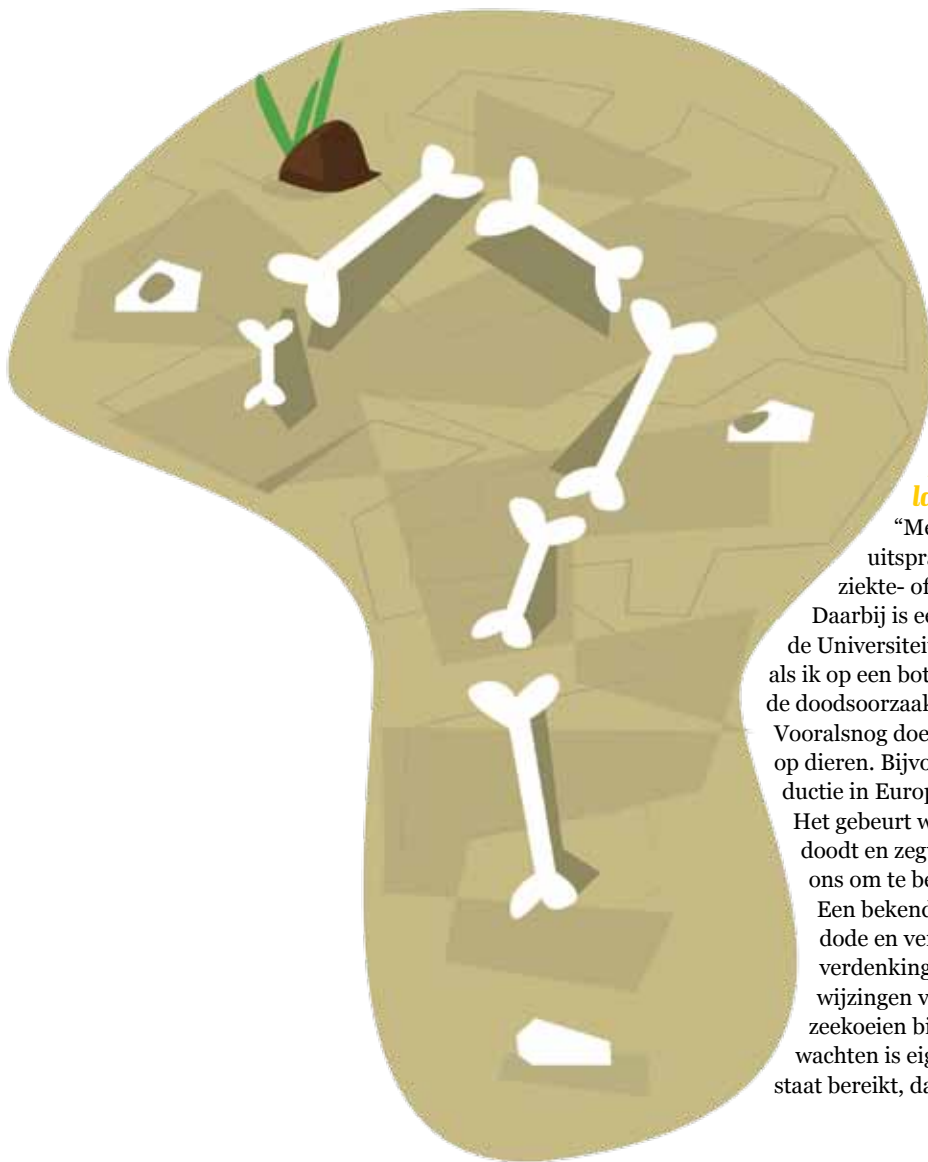
MISDAAD
*Ook bij misdrijven tegen dieren
en planten heeft forensisch
onderzoek nut.*

ECO-CSI

HEBBES

Steeds vaker wordt in de strijd tegen eco-crime de hulp van forensisch deskundigen ingeroepen. Met hun moderne technieken helpen ze de toedracht vast te stellen en het bewijs rond te krijgen. Drie methoden van het Nederlands Forensisch Instituut.

Tekst: Suzanne Visser Beeld: Laszlito

FORENSISCHE DIERPATHOLOGIE

Reza Gerretsen, bottenexpert bij het Nederlands Forensisch Instituut (NFI):

“Met forensisch onderzoek kunnen we achteraf uitspraken doen over de oorzaken en het verloop van ziekte- of sterfgevallen. We doen ook secties op dieren.

Daarbij is een forensisch patholoog van buiten betrokken en de Universiteit Utrecht levert diergeneeskundige kennis. Want als ik op een bot sporen van een steekwapen aantref, hoeft dat niet de doodsoorzaak te zijn. Misschien was het dier wel ziek.

Vooralsnog doen we slechts bij een paar zaken per jaar onderzoek op dieren. Bijvoorbeeld bij lynxen en wolven, waarvan herintroductie in Europa niet overal met open armen wordt ontvangen.

Het gebeurt wel dat een boer een wolf, een beschermd dier, doodt en zegt dat het geen wolf, maar een wilde hond was. Aan ons om te bewijzen of dat waar is of niet.

Een bekende zaak is de bruinvissensterfte: 300 tot 400 dode en verminkte dieren per jaar. Aanvankelijk ging de verdenking uit naar vissers, maar daar hebben we geen aanwijzingen voor gevonden. Sporen in vergelijkbare zaken, met zoekoeien bijvoorbeeld, wijzen naar scheepsschroeven. Het wachten is eigenlijk op een dode bruinvis die ons in zodanige staat bereikt, dat we goed onderzoek kunnen doen.”

DNA-ONDERZOEK

Irene Kuiper, expert biologische sporen van dieren en planten bij het NFI:

“Waar uiterlijke sporen het laten afweten, levert DNA-onderzoek vaak wel bruikbare informatie op. Eerst isoleren we wat DNA, bij een roofvogel bijvoorbeeld uit het topje van een veer. Met een speciale techniek vermenigvuldigen we het deel dat we nodig hebben. Wil je vaststellen om welke soort het gaat, dan heb je een ander stuk nodig dan wanneer je wilt bewijzen van welk individu dier het materiaal afkomstig is. Vervolgens vergelijken we die informatie bijvoorbeeld met ander bewijsmateriaal uit de zaak of met onze soortendatabase.

DNA-onderzoek is nuttig om vast te stellen of dieren illegaal verhandeld worden. Als ondertekenaar van het CITES-verdrag zit Nederland daar bovenop. Er is in Nederland bijvoorbeeld soms twijfel over de herkomst van jonge uilen en roofvogels. Handelaars mogen jongen van beschermde soorten alleen verkopen als zij ze zelf in gevangenschap hebben gefokt. Met DNA-onderzoek kunnen wij aantonen of het wel echt om nageslacht van een

specifiek ouderpaar gaat. Momenteel doen we 10 tot 15 ‘criminele’ zaken per jaar. Zo hebben we wel eens mieren geïdentificeerd die in vogelvoer waren verwerkt. Het bleek om de behaarde bosmier te gaan, een beschermde soort. Strafbaar dus. Elders in de wereld wordt DNA-onderzoek soms gebruikt om de handel in illegaal gekapt hout aan te pakken. Maar niet alles is te bewijzen. Vaststellen of een partij hout uit een beschermd natuurgebied komt, is veel ingewikkelder dan aantonen dat het om een beschermde houtsoort gaat.”

‘DNA-ONDERZOEK IS NUTTIG OM VAST TE STELLEN OF DIEREN ILLEGAAL WORDEN VERHANDELD’

VINGERAFDRUKKEN

Marcel de Puit, vingersporendeskundige bij het NFI:

“Als wij bewijsmateriaal binnenkrijgen, zit er heel soms een zichtbare vingerafdruk op, maar 9 van de 10 keer is er niets te zien. Toch kunnen er vingersporen op zitten. Die maken we zichtbaar door stoffen toe te voegen die reageren met de aminozuren, eiwitten en andere stoffen die van nature op de huid voorkomen. We hangen het bewijsmateriaal in een kast met bijvoorbeeld een bakje met vloeibare secondelijm. Die lijm verdampt en laat een witte afdruk ontstaan die met het blote oog zichtbaar is.

Met uitzondering van papier, dat goede afdrucken oplevert, zijn van zachte en poreuze materialen nauwelijks vingerafdrucken te halen. Het is vrijwel ondenkbaar dat het lukt om een vingerafdruk te krijgen van een vacht, een veer of zelfs een boomblad. Huid is ook erg moeilijk, omdat behalve de afdruk ook de huid een reactie aangaat met de stof die wij toevoegen. Bij een slagtaand van een olifant daarentegen zou het best eens kunnen lukken.”

MISDAAD
De douanebeambten op Schiphol zijn altijd alert op verdachte bagage.

PAKKANS

BIJ DE DOUANE

Dagelijks worden alle binnenkomende vluchten op *Schiphol* gecontroleerd op foute souvenirs door 550 douanebeambten, verdeeld in 22 teams. Panda nam een kijkje achter de schermen.

Tekst: Suzanne Heuts Beeld: Anneke Hymmen

+ DAGELIJKSE CONTROLES

Als de douaniers (producten van) planten en dieren aantreffen, dan roept het team de vraagbaakfunctionaris op, een specialist in flora en fauna die kan vaststellen om welke plant of welk dier het gaat. Is het een bedreigde soort, of heeft de passagier geen invoervergunning, dan wordt ter plekke proces verbaal opgemaakt en het product in beslag genomen. Het Openbaar Ministerie bepaalt later welke straf – vaak een fikse geldboete – wordt opgelegd.

WAT MAG WEL EN WAT NIET MEE NAAR HUIS? SPEEL HET FOUTE SOUVENIRSSPEL EN U WEET HET!

► WWW.WNF.NL/FSG

➔ BERENVELLEN EN BONTJASSEN

In het kantoor van douanebeambte Dick Mol staat een kist met in beslag genomen artikelen: een berenvel, bontjassen van jaguar en wolf, een opgezet aapje, een tas van olifantenleer. "Alles wordt na inname aan het vrije verkeer onttrokken, maar dit bewaren we als voorbeeldmateriaal", zegt hij. Jarenlang was Dick vraagbaakfunctionaris flora en fauna. Vanaf het moment dat de CITES-overeenkomst werd opgesteld, in 1973, specialiseerde hij zich in de handhaving van de daarvan afgeleide regels en wetten. "Een orchidee die wordt binnengesmokkeld, dat noemen we een kruimel", zegt Mol. "En van een schildpadje in de binnenzak kijken we niet meer op. Maar er zijn regelmatig

ernstigere zaken. Zoals de man die ik aansprak omdat ik dacht dat er wijn uit een gebroken fles uit zijn koffer lekte. Toen hij stoïcijns doorliep, wist ik dat er iets anders aan de hand was. Hij bleek 26 aapjes in 2 koffers te hebben. Het was hun ontlasting die eruit droop. Of de keer dat we op de scan een wervelkolom meenden te zien in een koffer. Bij de 2e keer scannen zat die op een andere plek. Onder een dubbele bodem in de koffer waren 5 brilkaaimannen en zo'n 30 leguanen verstopt." Handelaars die dit soort misdrijven plegen, zijn moeilijk te stoppen. Maar Mol merkt wel dat dankzij goede voorlichting het aantal toeristen dat terugkomt met bijvoorbeeld een ivoren armband sterk afneemt.

➔ BESCHERMDE PLANTEN

Ria Keijzer is een van de flora- en fauna-vraagbaakfunctionarissen. "Vanochtend was het 2 keer raak met Amerikaanse ginseng, een beschermde, medicinale plant. Die treffen we bijna dagelijks aan in koffers van onwetende passagiers. Producten van dieren of levende dieren komen we minder vaak tegen, maar nog steeds meerdere keren per week."

➔ INBESLAGNAMES

De afgelopen 5 jaar heeft de Douane in totaal 27.700 dier- en plantproducten in beslag genomen. Vooral 2010 springt eruit: in dat jaar waren er enkele grote zaken en werden 12.600 producten onderschept. In 2007, 2008 en 2009 waren het respectievelijk 5.300, 4.500 en 2.700 producten. Vorig jaar nam de Douane 2.600 producten in beslag.

Bovenstaande cijfers gaan over alle Douane in Nederland.

MISDAAD
WNF-ambassadeur Carice van
Houten luidt de noodklok: help
mee in de strijd tegen stroperij!

STRIJDBAAR

A woman with long brown hair, identified as Carice van Houten, is holding a large, realistic-looking stuffed panda. She is looking down at the panda with a gentle expression. The panda is black and white with a small blue tag on its chest. The background is a plain, light grey.

‘SAMEN KUNNEN WE
EEN VERSCHIL MAKEN’

In oktober gaat de Wildlife Crime-campagne van het Wereld Natuur Fonds van start. WNF-ambassadeur Carice van Houten zet haar bekendheid in om mensen bewust te maken van illegale handel en stroperij.

Tekst: Teus Lebbing Beeld: Janey van Ierland

GRATIS BOEK VOOR DONATEURS

Het Wereld Natuur Fonds mag 700 exemplaren van de prachtige biografie 'Carice' weggeven, geschreven door AD-filmedacteur Ab Zagt en aangeboden door het Algemeen Dagblad. Het boek is gratis af te halen bij het WNF in Zeist, maar op = op. Het pand is geopend voor bezoekers op werkdagen van 9.00 tot 17.00 uur. U bent van harte welkom!

Wat is jouw functie tijdens de campagne?

"Ik ga vooral mijn bekendheid inzetten en mensen uitleggen dat stroperij en illegale handel misdrijven zijn die mafia-achtige proporties hebben aangenomen. Dat moet echt serieus en grootschalig worden aangepakt. Die boodschap verkondig ik graag aan iedereen die het maar wil horen. Ook aan iedereen die het niet wil horen trouwens ..."

Wat kunnen mensen in Nederland doen om stroperij in Afrika en Azië te stoppen?

"Verschillende dingen. De strijd tegen stroperij kost veel geld.

Rangers moeten uitgerust worden met goed materieel, er moeten extra patrouilles worden opgezet, extra auto's aangeschaft en er moeten trainingen aan douanebeambten worden gegeven, zodat zij bijvoorbeeld echt ivoor van namaak kunnen onderscheiden. Met financiële steun aan het WNF kan er dus direct wat worden gedaan. Samen kunnen we een verschil maken. Daarnaast kunnen mensen zelf alert zijn bij de aankoop van bijvoorbeeld souvenirs. Beeldjes van ivoor, armbanden met koraal, papegaaienvveren, oorbellen van schildpaddenschild: het wordt allemaal te koop aangeboden, maar laat het liggen."

Je reist zelf veel. Neem je vaak souvenirs mee naar huis?

"Nee. Ik neem eigenlijk alleen zakjes lavendel mee en verder niks."

Welke WNF-ervaring is voor jou onvergetelijk?

"Dat was mijn reis naar berggorilla's in Rwanda. Het gorillareservaat lag op 2.000 meter hoogte. Het was een hele toer om daar te komen: in de ijle lucht de steile helling op, ons een weg banend door het oerwoud, met de blik op oneindig, niet wetend wat ons te wachten stond. En dát met mijn conditie, die echt zo slecht is als een placemat. Maar tijdens die barre tocht leerde ik weer dat je als mens het meeste lijdt onder hetgeen je vreest. Ik ben namelijk best bang voor wilde dieren en had enorm opgezien tegen de confrontatie met de gorilla's. Wat volgde was één grote ontlading. Wat een indrukwekkende dieren zijn het, zo authentiek. Een uur lang hebben we elkaar aangestaard. Ik voelde me zo nietig!"

Die gorilla's worden soms ook gestroopt.

"Klopt, ongelooflijk toch?! Ik begrijp gewoon niet dat mensen zonder emotie zo'n bijzonder dier doden. Voor geld. Ik kan me daar heel kwaad om maken en wil daar echt tegen strijden."

Je bent heel verontwaardigd over dit onderwerp. Toch zullen weinig mensen jou associëren met de natuur. Was ambassadeurschap voor het WNF niet een heel verrassende keuze?

"Ik heb er nogal een handje van om mensen te verrassen. Maar in dit geval reageerde zelfs mijn directe omgeving verbaasd, vooral omdat ik dus best huiverig ben voor wilde dieren. Uiteindelijk heeft mijn nieuwsgierigheid het gewonnen van de angst. En mijn zendingsdrang heeft meegespeeld: ik laat mensen nu eenmaal graag warmlopen voor de dingen die mij raken. Daarbij komt dat het WNF een goede timing had. Toen de ambassadeurvraag kwam, was ik net in een fase beland dat ik me realiseerde hoe 'verstadst' ik was. Mijn halve leven woon ik alweer op de vierkante meter in Amsterdam. Terwijl ik ben opgegroeid in Amelisseweerd, een landgoed bij Bunnik waar mijn moeder nog steeds woont. Wat een paradijs! Wat een overrompelende natuur en weidsheid! Mijn zus en ik speelden altijd buiten. Nog steeds snuif ik tijdens de bezoeken aan mijn moeder de natuur op. Eenmaal terug in de stad, moet ik dan echt afkicken."

Ik wil zelf meer bezig zijn met de natuur en mijn bekendheid inzetten om ook anderen bewust te maken van de kwetsbaarheid ervan. Mijn ambassadeurschap van het Wereld Natuur Fonds past daar goed bij. Was de vraag 10 jaar eerder gekomen, dan had ik 'm waarschijnlijk aan me voorbij laten gaan. Toen was ik nog te druk met mezelf bezig en had ik nog niet genoeg het besef dat we het toch echt met deze aarde moeten rooien. En dat we daar allemaal dus heel zuinig mee om moeten gaan."

Hoe zuinig spring jij zelf om met de aarde?

"Op allerlei manieren probeer ik milieubewust te leven. Ik douche altijd heel kort. Verder let ik bijvoorbeeld goed op wat voor soort vis ik eet, rijd ik in een duurzame elektrische auto en compenseer ik natuurlijk al mijn vlieguren."

Weet je, uiteindelijk zit het hem in de kleine dingen. Voor een duurzame levensstijl hoeft je heus niet je hele leven om te gooien. Als iedereen doet wat binnen zijn macht ligt, dan komen we er. Dat is ook de boodschap van de 50 manieren-campagne, waarin het Wereld Natuur Fonds simpele keuzes aanreikt om de aarde leefbaar te houden. Dat wil ik met mijn ambassadeurschap benadrukken: we hoeven geen grootse en meeslepende gedragsveranderingen te ondergaan, het gaat om ons bewustzijn. Iedereen kan met een paar kleine aanpassingen een steentje bijdragen."